

VEČERNIK

POSTNINA PLAČANA V GOTOVINI

Leto XIII.
Štev. 161

TELEFON: UREDNIŠTVA 25-67
UPRAVE 28-67
POSTNI CEKOVNI RAČUN 11.409

Maribor, torek 18. julija 1939

NAROČNINA NA MESEC:
Prejeman v upravi ali po pošti 14 din.
dostavljen na dom 16 din, tujina 30 din

Cena
din 1.—

Zatišje do avgusta ali septembra

Pred Hitlerjevim govorom v Tannenbergu ali kongresom v Norimberku ni mogoče pričakovati pomembnejših dogodkov v Evropi — Forster in Zaske sta se vrnila iz Berchtesgadna — Formalna vojaška zveza med Poljsko in Anglijo

PARIZ, 18. julija. V »Europe Nouvelle« ugotavlja Pertinax, da se razvija trenutni evropski položaj v znaku pomirjevanja. Ako vsi znaki ne varajo, bo sedanje zatišje trajalo do 27. avgusta, t. j. do dneva velikega Hitlerjevega govora v Tannenbergu, ali celo do norimberškega kongresa, ki je sklican za sredo septembra. »Junjski alarm je minil«, ugotavlja Pertinax. Vendar so v londonskih in pariških vojaških krogih še vedno prepričani, da se totalitarne države pripravljajo na udarec. To dokazujejo zlasti vedno večje vojaške priprave Nemčije, kar sili vse zaveznike k neprestani čuječnosti, da ne bi bile nekega dne iznenadene. Do jeseni pa bo oboroževanje Francije in Anglije že tako napredovalo, da ju Nemčija in Italija ne bosta več mogli dohiteti. Od tedaj dalje bo vsak dan naraščala premoč zaveznikov. Ob koncu pa meni Pertinax, da bi se mogla obrniti smer nemške ekspanzije proti jugovzhodu, kar v Parizu ni osamljeno mnenje.

FORSTER IN ZASKE STA SE VRNILA

GDANSK, 18. julija. Forster in Zaske sta se vrnila v Gdansk iz Berchtesgadna, kjer sta bila v avdienci pri Hitlerju. Zatišje se, da je bil Hitler v razgovoru z njima optimistično razpoložen in da bo mogoče po njegovem mnenju rešiti gdanski vprašanje na mirnem načinu. Spoznanje, ako se seveda ne bodo vmešali v zadevo tretji (Anglija in Francija, op. ur.). Obenem se pa tu ugotavlja, da se bodo vojaške priprave v Gdanku nadaljevale v pospešenem tempu, ker je nujno potrebno, da se čimprej dokončajo. Vendar je bil dovoz novega orožja za nekaj časa prekinjen. Veliko senzacijo je na medtem vzbudila aretacija okoli 50 starejših članov nacionalno-socialističnega gibanja v Gdanku. Vzroka aretacij še

ni bilo mogoče izvedeti. Nova radiofonska oddajnica, ki je bila zgrajena te dni na Hegelbergu, si je nadela kot glavno nalogo motiti sprejemanje oddaj tujih postaj, tako da v Gdanku sedaj ni mogoče slišati drugih oddajnic kakor le domačo in nemško.

NALOGE IRONSIDEOVEGA OBISKA

VARŠAVA, 18. julija. Prihod angleškega inspektorja za prekomorske bojne formacije, generala Edmunda Ironsidea, ki je prispel včeraj sem, bo izredne važnosti za nadaljnji razvoj angleško-poljskega vojaškega sodelovanja. Za časa njegovega bivanja na Poljskem bo končno sklenjena tudi formalna angleško-poljska vojaška zveza. Obenem bodo določene vse podrobnosti skupnih angleških, francoskih

in poljskih operacij v primeru vojne, tako glede defenzive kakor ofenzive. Posebna pažnja bo posvečena zlasti sodelovanju mornaric in letalstva. V kratkem prispe v Gdinko velika angleška letalska matična ladja s težkimi bombniki, ki bodo nato izvršili več poletov čez Poljsko. Poljskim formacijam bo dodeljenih zaradi izvežbanja več angleških častnikov, angleškim pa zopet poljskih. General Ironside si bo ogledal tudi utrievalna dela na zahodnih mejah, ki naglo napredujejo in poljsko vojno industrijo.

GLASOVI PARIŠKIH LISTOV.

PARIZ, 18. julija. Današnji francoski listi razpravljajo o obisku angleškega generala Ironsidea na Poljskem. Bousard pravi s tem v zvezi v »Journalu« med drugim, da Anglija dosledno nadaljuje izvajanje vseh potrebnih varnostnih ukrepov, da v nobenem primeru in nikjer ne bi mogla doživeti presenečenja. Saint Brice pa piše, da se pripravlja vzporedno z angleško-poljskim tudi francosko-poljsko vojaško sodelovanje. »Figaro« objavlja poročilo svojega londonskega dopisnika, ki pravi, da se po informacijah angleškega zunanjega ministrstva položaj v vzhodni Evropi začasno pomirjuje. Vendar je treba ostati na straži, kajti Anglija in Francija ne bosta dopustili nikjer nobene nasilja več.

Zapiski

Grof Dino Grandi

Odpoklic dosedanjega italijanskega veleposlanika grofa Dina Grandija iz Londona je vzbudil, kakor smo že poročali, v vsej Evropi, zlasti pa v Angliji veliko pozornost in obilo najrazličnejših kome-

tarjev. Glavni vzrok za ta odpoklic, ki ga doslej niti v Rimu niti v Berlinu niso demantirali, je pa bil baje ta, da je nastopal grof Dino Grandi preveč odkrito kot anglofil. Ta njegova politika baje zlasti Nemčiji ni ugajala. Grandiju je bilo kot poprejšnjemu zunanjemu ministru poverjeno pred leti mesto londonskega veleposlanika Italije zato, da je likvidiral pred vsem italijansko-angleški spor zaradi Abe sinije. Sedaj je postal Grandi pravosodni minister.

Madžarska v precepu

Znano je, kako veliko »bratstvo« je obstajalo med Madžari in Poljaki še do jeseni lani in spomladi letos. Sedaj je pa zašla Madžarska v hude škripce, ker bi rada ostala prav tako prijateljica Poljske kakor zaveznica Nemčije. »Pesti Ujság« piše k temu problemu, da eventualni nastop ob strani Nemčije v primeru vojne s Poljsko Madžarski ne bi bil simpatičen in bi bil zato skoraj nemogoč. Prav tako se pa Madžarska tudi ne bi mogla odreči svojim revizionističnim težnjam, katere so spet mogoče le ob strani Nemčije. Zato si nihče tako vroče ne želi, da bi se med Nemčijo in Poljsko dosegel sporazum, kakor prav Madžarska.

Češki tisk-obešenjaški

»Der Neue Tag« piše o češkem tisku, češ, da so njegove metode obešenjaške, s ciljem da zavedeje cenzuro. List pravi, da češki tisk ne ve kaj početi s svobodo, ki so mu jo Nemci tako velikodušno dali, v ostalem pa da ni dorasel potrebam, ki jih terjajo nove prilike. V imenu češkega tiska so nemškemu listu odgovorile »Narodne novine«, ki pravijo, da se češki tisk ne bavi z obešenjaštvom, temveč s polno odgovornostjo brani ono, kar je 16. marca t. l. vodja Rajha, Hitler Čehom odločno obljubil, avtonomijo in v gotovem pogledu tudi državno samostojnost. — Obramba teh pravic pomeni biti ali ne biti. (»Dan«).

O plebiscitu v Gdanku

V angleški spodnji zbornici je vprašal neki poslanec, kakšno stališče bi zavzela angleška vlada do eventualnega plebiscita v Gdanku in ali bi poskrbela za to, da bi se po odredbi Zveze narodov poslale tja mednarodne kontrolne čete, kakor so se v Posaarje? Na to vprašanje je odgovoril državni podtajnik Buttler, da je bil plebiscit v Posaarju določen že z mirovno pogodbo. Gdansk ni Posaarje, zato ne more biti govora niti o plebiscitu niti o odpošiljanju kakih kontrolnih čet.

Pogajanja v Tokiu brez upanja na uspeh

V Londonu prevladuje vedno bolj prepričanje, da se pogajanja ne bodo mogla omejiti na Tiencin — Anglija ni pripravljena spremeniti svoje splošne politike na Daljnem vzhodu — Energični ruski odgovor Japonski

LONDON, 18. julija. Nadaljevanje japonsko-angleških pogajanj zaradi Tiencina v Tokiu, ki je bilo določeno za danes, je odgodeno na jutri. Zdi se, da postajajo izgledi za sporazum vedno manjši. Anglija je trdno odločena, da ne bo z Japonsko razpravljala o vprašanjih, ki segajo čez tiencinski spor in segajo v sfere, o katerih so mogoče spremembe samo na odlagi konference devetih sil. Anglija pod nobenim pogojem ne bo prekinila svojih prijateljskih zvez s Kitajsko, v katere veliko bodočnost trdno veruje. V tem smislu je govoril včeraj tudi Chamberlain, čeprav se o tem ni jasno izjavil.

LONDON, 18. julija. Današnji angleški listi se bavijo obširno z včerajšnjo Chamberlainovo izjavo glede angleško-japonskih pogajanj. »Daily Mail« pravi med drugim, da je mogoče vedno bolj dobiti vtis, da Japonci ne žele, da bi se sedanja pogajanja omejila le na Tiencin, ampak razširila na ves kompleks japonsko-angleških odnošajev na Daljnem vzhodu. Vendar meni list, da bo japonska vlada postopala odslej bolj energično nasproti pretiranim zahtevam japonskih vojaških krogov. Organ laburistov zahteva, naj bi se parlament podrobneje obvestil o razvoju vprašanj Daljnega vzhoda. List poziva dalje Chamberlaina, naj se njegova vlada ne ukloni zahtevi Japonske po prekinitvi nadaljnega angleškega podpiranja Kitajske proti Japonski. Opozicijski liberalni »News Chronicle« pa pravi med drugim, da ne gre le za Tiencin, ampak za uresničenje japonskih težnj, po katerih naj bi se odstranil sploh ves vpliv zahodnih evropskih velesil in USA z Daljnega vzhoda. List upa, da bo ostala an-

gleška vlada dosledna Chamberlainovi izjavi, da Velika Britanija ne želi in ne more bistveno spremeniti svojega stališča na Daljnem vzhodu.

LONDON, 18. julija. Reuter poroča iz Moskve: Sovjetska vlada je vrnila japonskemu veleposlaniku noto glede petrolejskih in rudarskih koncesij na Sahalinu, ne

da bi jo bila sploh proučila. Ob vrnitvi je Lozovski izjavil veleposlaniku Togu, da sovjetska vlada note ne more vzeti na znanje, ker se zahteva odgovor že do večera. Taka stilizacija daje noti značaj grožnje ali celo ultimata, takih spisov pa sovjetska vlada principielno ne jemlje na znanje.

Uradna objava o preselitvi južnotirolskih Nemcev

PRESELITEV JE BILA SKLENJENA S POSEBNIM SPORAZUMOM MED RIMSKO IN BERLINSKO VLADO — PRESELITEV NI IZGON

RIM, 18. julija. Tukašnji listi so natisnili uradno objavo o izselitvi južnotirolskih Nemcev v Nemčijo, ki pravi, da je preselitev rezultat sporazuma med rimsko in berlinsko vlado na podlagi izjave Hitlerja ob priliki lanskega obiska v Rimu in letošnjega pakta, ki določa, da je italijansko-nemška meja na Brennerju za vselej nespremenljiva. Pogodba o izselitvi bo izvršena v popolnem soglasju z Nemci. Ita-

lija bo podpirala izselitev z vso naklonjenostjo in prav tako uslužno bo tudi Nemčija sprejela izseljence in jih naselila na svojem državnem ozemlju. Zato ne more biti nobenega govora o kakem nasilnem izgonu, kakor bi to radi prikazali nekateri tuji, posebno francoski listi. Sporazum o izselitvi je bil sklenjen v največji prisrčnosti.

Naše sadje za Nemčijo

BEOGRAD, 18. julija. Tukašnji listi poročajo, da je Nemčija dovolila za letos uvóz nad 3000 vagonov našega sadja.

Gospodarska konferenca osi in njenih prijateljev

BERLIN, 18. julija. Havas poroča, da krožijo po Berlinu vesti, po katerih bo v

kratkem sklicana velika gospodarska konferenca Nemčije, Italije in vseh prijateljskih držav. Na uradnem mestu tega ne zanikajo, ampak izjavljajo, da je to »eventualnost, ki jo je mogoče proučiti. Vprašanje proučitve take konference bo poverjeno po vsej priliki dr. Schachtu, ki se koncem tega meseca vrne v Berlin in ostane še nadalje v vladi kot minister brez določenega delokroga.

Maribor, 18. julija.

Med velikimi mednarodnimi vprašanji, ki so v zadnjih dveh letih vznemirila svet, je gdansko nedvomno najbolj komplicirano, in prav zaradi tega tudi najbolj nevarno. Pred vsem obstaja ta kompliciranost v problemu odgovornosti za vojno, ki bi utegnila zaradi Gdanske nastati med Poljsko in Nemčijo in se potem neizogibno razviti v novo evropsko ali svetovno konflagracijo. Med tem ko bi bilo v primeru vojaške akcije proti bivši Avstriji, Češki in Klajpedi juridično stališče odgovornosti jasno že od prvega trenutka, je glede Gdanske položaj popolnoma drugačen, kajti Gdansk ne pripada niti Poljski niti Nemčiji, ampak je samostojna država s svojo lastno državno ureditvijo. Napadalec bi bil v primeru zasedbe samotisti, ki bi Gdansk s silo napadel in ga podvrgel svoji nadoblasti.

Razmerje med Gdanskom in Nemčijo je danes tako, kakor med dvema samostojnima državama, ki se hočeta prostovoljno združiti, taka združitev pa ne potrebuje nobene medsebojne vojaške akcije. Ako danski senat kot izvršilni organ volje gdanskega prebivalstva nekega dne sklene, da opušča svojo lastno državnost in priključuje svoje državno ozemlje Nemčiji, more obenem tudi sam pozvati nemške čete, da izvrše ta sklep. Do tu je problem, juridično gledano, preprost, nekomplikiran. Toda gdanski senat tudi kot izvršilni organ volje gdanskega prebivalstva nima pravice storiti takega sklepa in poklicati v državo nemške čete, ker more odločati po določilih versailleske mirovne pogodbe, po statutu svobodnega mesta in pogodbi s Poljsko o prenehanju gdanske samostojnosti ali kakršni koli državnopravni spremembi le Zveza narodov kot nadzorovalni organ Gdanske. Sklep gdanskega senata in zasedba po nemških četah, kakor omenjeno, res ne bi pomenila obojstranskega napada, bila pa bi kljub temu protipravno dejanje.

Prav tako kakor Nemčija, tudi Poljska nima pravice samovoljno spremeniti položaj samostojne gdanske državnosti. Po mednarodnih pogodbah ima pravico le do železnic, pristanišč in pošt v Gdanku, do njegovega zastopanja v tujem svetu in do ščititve svojih, iz teh postavk izvirajočih interesov, nima pa pravice vmešavati se kakorkoli v vse ostale izključno notranje, suverene zadeve Gdanske. Zato tudi nima pravice poslati v mesto svojih čet. Tako pravico bi ji lahko dala samo Zveza narodov, ako bi jo pooblastila, da v njenem imenu v primeru potrebe vzpostavi v Gdanku red, mir in prejšnje stanje, ako bi bilo protipravno porušeno. Brez takega mandata bi bilo vsako samovoljno poljsko vojaško dejanje proti Gdanku kvalificirano kot napad in nasilje. Da bi pa Zveza narodov, v kateri sede poleg zaveznikov Poljske tudi nevtralne in celo nasprotne države, Poljski dala tak mandat, je skoraj nemogoče misliti, vsaj v sedanjih razmerah. Takega mandata Poljska skoraj gotovo niti v tem primeru ne bi dobila, ako bi gdanski senat poklical v državo nemške čete.

Priključitev Gdanske k Nemčiji in zasedba po nemških četah bi bili sicer dve protipravni dejanji, toda Nemčija kljub temu ne bi bila napadalka niti na Gdansk niti na Poljsko. Pač pa bi bila pravno napadalka Poljska, ako bi po tem dejanju gdanskega senata in nemških čet sama, brez zadevnega mandata Zveze narodov Gdansk vojaško napadla. A prav to dejstvo je bilo doslej najvažnejše pri vseh gdansko-nemških kalkulacijah. Iz njega so tako v Gdanku kakor v Berlinu izhajali, da priključitev Gdanske k Nemčiji ne bo izzvala vojne, ker si Poljska sama ne bi upala napasti in prevzeti nase odgovornosti napadalca in ker je v tem primeru — kot napadalko — tudi Anglija in Francija ne bosta mogli braniti. Toda zadnja Chamberlainova izjava je razčistila tudi to negotovost. In prav v tem je njen največji, zgodovinski pomen! Chamberlain je izjavil slovesno, da bosta Anglija in Francija priskočili Poljski na pomoč tudi v primeru, ako bo ona sama pričela vojno in bo torej ona, ne Nemčija, napadalka. Za Poljsko, Anglijo in Francijo pomeni vsaka državnopravna sprememba položaja Gdanske, z voljo ali proti volji gdanskega prebivalstva in z mandatom Zveze narodov Poljski ali brez nje, v vsakem primeru casus belli, ako se seveda ta sprememba ne izvrši na podlagi

Odločilni teden v Moskvi

KONFERENCA V NEDELJO IN PONEDELJEK V KREMLJU. ROOSEVELTOVA ZASEBNA POSLANICA STALINU.

MOSKVA, 18. julija. V nedeljo ob 18. uri so se sešli Strang, Seeds, Naggyar, Molotov in Potjemkin devetih v Kremlju k pogajanju o sklenitvi trojne zveze Anglije, Francije in Rusije. Konferenca je trajala dve uri in pol. Kljub vsem naporom pa o uspehu ali neuspehu te konference ni bilo mogoče izvedeti nič zanesljivega. Kakor se zatrjuje, je sovjetski poslanik v Washingtonu, ki je prispel v Moskvo, prinesel Stalinu posebno Rooseveltovo poslanico. Zdi se, da je ta po-

slanica v zvezi s pogajanjem za trojni sporazum. Včeraj so pa zastopniki Anglije in Francije po telefonskem razgovoru v Londonu in Parizu nenadoma zaprosili za nov razgovor z Molotovom in Potjemkinom. V Kremlju so odšli ob 18. uri. Tudi o tej konferenci ni podrobnih obvestil, vendar se zatrjuje, da so se izgledi za skorajšnji uspešni zaključek pogajanj dvignili. Splošno se sodi, da bo ta teden odločil usodo pogajanj v Moskvi.

Rooseveltov apel na narod

PREZIDENT USA SE BO PO NEUSPEHU V SENATU IN KONGRESU OBRNIL ZARADI NEVTRALNOSTNEGA ZAKONA NARAVNOST NA VOLIVCE

WASHINGTON, 18. julija. DNB. Roosevelt in Hull sta konferirala danes o nevtralnem zakonu z voditelji demokratičnih skupin. O istem vprašanju bo razpravljaj Roosevelt prihodnjo nedeljo z voditelji republikancev. V primeru, da bo kongres Rooseveltov predlog, da se še v teku tega zasedanja reši vprašanje nev-

tralnega zakona, odklonil, se bo prezident USA obrnil naravnost na ameriški narod.

WASHINGTON, 18. julija. Havas. Današnja konferenca z voditelji demokratov ni imela uspeha. Demokratični voditelji so glede Rooseveltove zamisli o nevtralnem zakonu deljenega mišljenja.

Ciano se je vrnil v Rim

IZJAVA ITALIJANSKEGA ZUNANJEGA MINISTRA PRED SLOVESOM OD ŠPANIJE — SKLENJENA NI BILA NOBENA NOVA POGODBA

MALAGA, 18. julija. Stefani. Španski listi prinašajo izjave grofa Ciana, ki je novinarjem med drugim dejal: »Italijanski narod spremlja z največjimi simpatijami delo na obnovitvi Španije. Navdušila me je hitrost, s katero celi nova Španija rane, prizadete po državljanski vojni. Španska mladina je odločna, ponosna in predstavlja prihod nove, boljše bodočnosti. Španska vojska je silajno organizirana; nepozaben vtis so napravila name dela, ki so jih zmogle španske žene po bolnišnicah in drugih socialnih ustanovah. Kakor fašistična Italija, se zdaj tudi Španija

prizadeva, da odstrani razredne razlike, ki tarejo ljudi v demokratičnih državah. Prišel sem v Španijo, da pozdravim njene vodje v Mussolinijevem imenu in da stopim v stike z njenimi odličniki. Sodelovanje Italije in Španije je postalo politična stvarnost v življenju Evrope. Nihče nas ne bo mogel več ločiti v skupnih naporih za ohranitev miru in v krepitvi prijateljskih vezi med bratskima narodoma. Ciano se je sinoči vrnil z letalom v Rim. Ob priliki njegovega obiska ni bila sklenjena med Italijo in Španijo nobena nova pogodba.

Nova kulturna zveza osi

URADNO POROČILO O SPORAZUMU, KI JE BIL SKLENJEN MED ITALIJANSKIM MINISTROM ALFIERIEM IN NEMŠKIM MINISTROM DR. GOEBBELSOM.

MONAKOVO, 18. julija. O pogajanjih, ki sta jih imela italijanski prosvetni minister Alfieri in dr. Goebbels v Berlinu, je bilo sinoči izdano sledeče uradno poročilo: Ministra Alfieri in Goebbels sta nadaljevala pogajanja, pričeta pred enim mesecem na Dunaju. Dosežen je bil sporazum v celi vrsti vprašanj, ki zanimajo na kulturnem področju obe državi. Zlasti je bilo sklenjeno, da se okrepi sodelovanje tiska, gledališč itd. V Italiji se usta-

novi »nagrada Nemčije«, v Nemčiji pa »nagrada Italije« v iznosu 100.000 lir, ki se bo vsako leto podelila avtorjem najboljših spisov o vzajemnosti prijateljskih velesil. Pogajanja o podrobnostih se bodo nadaljevala jeseni v Benetkah. Kmalu po polnoči je danes Alfieri zapustil Monakovo in se odpeljal v Italijo. Na postaji so se poslovili od njega minister Goebbels in drugi odličniki.

Nesreča slovaških vojakov

BRATISLAVA, 18. julija. DNB. Ministrstvo za narodno obrambo javlja, da se je pri vajah z monitorji na Nitri utopilo 10 slovaških vojakov. Do nesreče je prišlo na ta način, da je eden izmed vojakov brez razloga jel kričati, da je voda udrila v brod. Mnogo moč posadke, ki niso znali plavati, je zaradi tega poskakalo v vodo z namenom, da se rešijo na obalo. Preden so dospeli tja, se jih je deset utopilo. Pokopali jih bodo jutri v navzočnosti vojnega ministra.

ZIDOVSKA STAVKA V PALESTINI.

JERUZALEM, 18. julija. V proglasu, v katerem napovedujejo za danes od 14. ure do polnoči splošni štrajk, protestirajo Židje zaradi prepovedi priseljavanja v Palestino za dobo šest mesecev. Protestu Jeruzalema se je pridružila tudi občina v Tel Avivu in apelirala na ves angleški narod, da se ukinejo ovire, ki se stavljajo židovskemu gospodarstvu s prepovedjo uvoza kapitala. Enak protest je poslal v Anglijo veliki židovski rabin Herzog.

svobodnega sporazuma med Poljsko in Nemčijo.

S tem pravnim položajem kompleksa gdanskega vprašanja sicer ni še prav nič manj zavozlan, kakor je bil prej, rešena pa je dejanska stran zadeve in postavljene so jasne meje, do kod je mogoče, da se ohrani mir, in do kod je treba, da se prične vojna.

Kitajci sestrelili letalo japonskega generala

TOKIO, 18. julija. Reuter. Japonsko poletstvo javlja, da se je danes na poletu iz Hankova v Šanghaj smrtno ponesrečil general Tamojs-toji z 11 sopotniki. Letalo, ki so ga zadeli izstrelki kitajske protiletalske artilerije, se je blizu Huangmeja zrušilo na tla.

USA GRADE 101 BOJNO LADJO

WASHINGTON, 18. julija. Število 101 bojnih ladij, ki jih sedaj grade Zedinjene države, predstavlja rekord v mirnem času. Skupni gradbeni stroški bodo znašali več kot milijardo dolarjev (okoli 45 milijard dinarjev).

ČILENSKI POSLANIK JUGOSLOVAN

BEograd, 18. julija. Svoje mesto je nastopil novi čilenski poslanik na našem dvoru Ivović, ki je po rodu Jugoslovian.

IZGREDI V CINANFUJU.

TOKIO, 18. julija. Reuter. Po poročilih japonske agencije Domei iz Cinanfuja so udrli danes v pisarne treh angleških podjetij demonstranti in jih demolirali.

Mariborska napoved. Prevladovalo bo nekoliko oblačno, malo vetrovno in toplo vreme. Včeraj je bila najvišja toplota 30,2, danes najnižja 11, opoldne pa 25,4.

Borza. Curiah, 18. julija. Devize. Beograd 10, Pariz 11,75%, London 20,77%, New York 44,3%, Milan 23,35, Berlin 178, Praga 15,12%, Sofija 5,40, Budimpešta 87, Bukarešta 3,25.

Doma zap.

Episkop Nikolaj Velimirovič
voditelj srbskih kmetov

(Od beogradskega dopisnika »Večernika«)

Beograd, 18. julija.

Glasoviti pravoslavni pridigar episkop Nikolaj Velimirovič, ki je zelo dobro znal tudi v Angliji in USA, je imel nedavno na nekem shodu srbijskih kmetov zelo zapažen govor, v katerem je prišlo do kulminacije v besedah: Pomozi Bože, da se brača slože! Nato se je episkop Nikolaj, ki ima za seboj mase srbijskih kmetov, odločno zavzel za narodni sporazum Srbov, Hrvatov in Slovencev. Ta nastop episkopa Nikolaja je plod dobro premišljene akcije, ki bo v doglednem času prinesla svoje rezultate. Znano je, da se v našem in tudi tujem tisku (glej »Manchester Guardian«!) zelo podčrtava dejstvo, da je sedaj edina osnovna zapreka narodnemu sporazumu pomanjkanje močnega kmetijskega pokreta v Srbiji, Srbiji, točnejše srbske kmetijske mase. išče avtoriteto, kakršno imajo hrvatski kmetje v osebi dr. Mačka. Nekateri strankarsko nezagrizeni politični krogi smatrajo, da bi taka avtoriteta lahko postal edino episkop Nikolaj, ki je človek velike kulture in ugleda v tujini ter velike popularnosti v srbskih kmetijskih masah. Ti krogi mislijo, da bi se episkop Nikolaj in dr. Maček prav lahko sporazumela. Te dni bodo priredili nekaj večjih shodov po Srbiji, na katerih bo episkop govoril, njegovi prijatelji pa so podvzeli korake, da pride do sestanka med njim in dr. Mačkom ter da bo episkop Nikolaj imel v Zagrebu javni govor pred Hrvati. ***

Teorija in stvarnost

V reviji »Vidici« priobčuje dr. Prvislav Grizogono članek o sporazumu, v katerem se sprašuje, če je sploh pri nas človek, ki bo v današnjih prilikah Hrvatom organiziranim v HSS, postavil pogoj: ali boste podpisali in proglasili, da so Srbi, Hrvati in Slovenci eden narod, ali pa ne bo sporazuma? Jasno je, pravi pisec, takega človeka ni. »Obzor« pristavlja temu, da je to za pisca stvarnost važnejša od teorije; obžalovanja vredno pa je le, da so se pristaši narodnega edinstva tako pozno odrekli svojih teorij in priznali stvarnost.

Anglija nudi Jugoslaviji in Bolgariji milijonski kredit

Po rimskih listih prinašajo »Primorske novine« vest, da namerava angleška vlada ponuditi Jugoslaviji in Bolgariji, vsaki po pol milijona funtov šterlingov kredita kot prvo oporo za širšo finančno pomoč, če se obe državi zavežeta, da bosta v primeru mednarodnih zapletljajev ostali res strogo nevtralni.

Zgodovinska vloga Balkana

Balkan je eden najvažnejših svetovnih poti. Prav zato je tolikokrat kot predmet osvajaških načrtov izgubil svobodo. Toda res je, da je Balkan vselej spet vrnil svobodo. Niti eden balkanskih narodov ne zahteva ničesar in tudi ne bo nikoli terjati izven Balkana. Vsi skupaj, pa tudi vsak posamezen balkanski narod pa bo s hrabrostjo pričakal vsakogar, ki bi se vsiljeval na Balkan od zunaj. Pot na Balkan je mogoča samo s sporazumom in prijateljskim sodelovanjem s sosedi, toda sporazumom, ki je svoboden, ne ovisljen! (Adam Pribečević v »Novi Riječ«).

Božja poslanstva

Pod tem naslovom prinaša glasilo sarajevskega nadškofa »Katolički tjednik« daljši članek, kjer pravi med drugim, da je bil program pokojnega Stjepana Radića obenem program hrvatske in katoliške tradicije. Narodni ideali in kult grude so onemnogočili afirmacijo komunizma pri Hrvatih. Boj za pravico in svetinje je bil po volje renesansi krščanskih idej in katoliški orientaciji. Njegov politični uspeh je tudi olajšal zmago Katoliške akcije. V tem smislu lahko rečemo, da nam je Bog poslal Radića. Zgodovina človeštva in Cerkev je polna takšnih osebnosti, ki so vršile božja poslanstva. Ima jih tudi danes. Mi ne moremo soditi, če so tudi Mussolini, Hitler in še mnoga druga sredstva v božjih rokah in da imajo svojo misijo.

Novice

Naše železnice je treba čimprej izpopolniti!

Varnost, hitrost, udobnost in cenenost vožnje morajo postati glavne smernice našega železniškega prometa

Pod naslovom »Izpopolnjevanje našega železniškega prometa« je napisal inž. Stanislav Roglič zanimivo studijo, o perečih problemih naše prometne službe. Udruga jugoslovanskih narodnih železničarjev in brodarjev, oblastna uprava v Ljubljani, ki je delo izdala in založila, zasluži vse priznanje javnosti za trud, da bi vprašanje naših železnic, ki tvorijo v Sloveniji krepko osnovo državnega proračuna, v korist nas vseh vendar že enkrat prešlo v pospešeni razvojni tir.

Varnost, hitrost in udobnost so najpomembnejši pojmi za vsakega prometnega tehnika. Previden narodni gospodar bo pri tem mislil še na cenenost. Varnost je pa odvisna od tehnične popolnosti prog, vozil, signalnih naprav in od sposobnosti uslužbencev. Naravno, da je vsak potnik in kdor prepušča blago železnici, zainteresiran na varnosti in čim hitrejši ekspeditivnosti. Varnost in hitrost naših železnic bi pa bila le tedaj večja, če bi vložili malo več denarja v preobremenjene proge, kjer je treba izrabljene kretnice, tirnice in prage pravčasno nadomestiti z novimi. Zaradi težkih lokomotiv in pospešene hitrosti je treba zamenjati staro oporno zidovje in druge sestavne dele spodnjega ustroja, izpopolniti pa tudi signalne in varnostne naprave.

Za mnogostransko izpopolnjen in zgoščen promet nam je treba več temeljito šolanih uslužbencev. V območju ljubljanske železniške direkcije je strokovna sposobnost naših železničarjev v splošnem dobra, treba je pa naglasiti, da je osebje te direkcije močno preobremenjeno. Mnogi pridejo utrjeni v službo, ker nimajo časa, da bi se zadostno odpočili.

Hitrost železnic je važen gospodarski činitelj. Ljudje računajo z minutami. Vzemimo razdaljo Ljubljana - Maribor, ki znaša 156 km. Vožnja s potniškim vlakom traja pri današnjih 40 km hitrosti 3 ure 54 minut, pri 50 km hitrosti bi trajala le 3 ure in 6 minut, 48 minut manj! Podobno bi bilo s tovornim prometom, kjer je treba marsikatero blago čim prej dostaviti na trg.

Glavne prometne žile v Jugoslaviji še niso vsposobljene za večje hitrosti. Brzi vlaki vozijo na glavnih progah z največ 60, le redko do 80 km, kar je velik zaostanek v primeri z državami, kjer vozijo s hitrostjo 120 km na uro! Hitrost pa moramo povečati posebno pri mednarodnih vlakih, pri domačih brzih in pospešenih osebnih vlakih. Naše proge Maribor - Celje - Ljubljana, Zidani most - Zagreb, Ljubljana - Jesenice in Pragersko - Čakovec so finančno tako donosne, da bi z lahkoto krili stroške izboljšanja naprav. Potniški promet je v Sloveniji tako frekventen, da dosega na vsak kilometer proge 392.000 potniških km, državna povprečnost znaša samo 298.000 km. Višek Slovenije nad državno povprečnostjo znaša torej 31%!

Glede udobnosti potovanja bi morali poskrbeti za mirno in tiho vožnjo, za zračno in svetlo oddelke, s posebnimi zračnimi napravami ter velikimi okni z dobrim

steklom. Za vsakega potnika bi moral biti prostoren, udoben sedež in prostor za prtljago. Toaletni prostori bi morali imeti vedno vodo na razpolago, razsvetljavo bi morali nuditi potniku, da bi lahko čital brez naporov za oči. Pozimi bi morala biti kurjava primerno regulirana, ves vagon pa tako urejen, da se lahko ljudje prestopajo brez nadlegovanja drugih. Ker

pa terjajo te stvari večje izdatke za naprave, je treba spretno organizacije.

Na progah ljubljanske železniške direkcije se odpravi dnevno čez 30.000 potnikov! Umestno bi tedaj bilo, če bi se razmere glede higiene in gospodarstva postopoma izboljšale. Če prebije vsak od teh potnikov le eno uro na vožnji, dobimo dnevno 30.000 ur, kar pomeni v na-

rodnem gospodarstvu mnogo dragocenejšega časa.

Cenenost železniške vožnje je v mnogem odvisna od lokomotiv in vagonov. Vozna sredstva morajo biti tako zgrajena, da trošijo čim manj pogonskega materiala, za vzdrževanje pa čim manj delovne sile in gradbenega materiala. Naše lokomotive so v nekaterih primerih pretežke, mnoge njih obratujejo brez pregrete pare, brez izkoriščevalcev izpihne pare, kar terja 20 do 30% več goriva. Na vseh naših progah znaša ta razlika letno do 150 ton premoga, kar ni malo! Isto je z vagoni, teža in oprema teh znatno vpliva na stroške za pogon in vzdrževanje, obenem pa na cenenost prevoza.

Posledice vremenskih katastrof pri nas in drugod

Severne obmejne kraje je prizadelo letošnje pomlad več vremenskih nezd, ki so uničile pridelek slovenjegraškega kmeta in delavca. Trikratne zaporedne poplave so škodovala posebno poljskim in travniškim kulturam. Naposled je še obsipala obmejne občine kakor Sv. Anjo, Sv. Benedikta in Negovo strahovita toča, ki je omlatila še poljske pridelke in sadje, od katerega se je ljudstvo nadejalo vsaj nekoliko dohodkov. Posledice toče so še danes vidne v vinogradih, na žitu, v vrtovih, na sadonosnikih in na krompirju. Tudi pridelek ječmena je bil skrčen na tri četrtine, da ne bo ponekod niti za seme.

Od vremenskih nepravil in katastrof so hudo prizadete predvsem viničarske družine, ki so docela odvisne od pridelkov na razmeroma majhnih koščkih deputatne zemlje, ki se mora po večini kopati. Za te družine je ječmen edini žitni pridelek, ki

daje kruh; že danes se lahko pripravljajo na pomanjkanje skozi dolge in mrzle zimske mesece.

Prizadeto prebivalstvo je zaradi tega poslalo na pristojna oblastva več prošenj za podelitev potrebnih podpor, ki bi naj omili la pomanjkanje prizadetih in jih tako rešile gotovega stradanja, vendar se dosedaj ni še ničesar ukrenilo.

Ob takih vestih človek ne more kaj, da ne bi pomislil na ogromne in številne prireditve, ki jih prireja hrvatska »Seljačka sloga« po vsej Hrvatski za prebivalstvo, ki je bilo prizadeto po zadnjih poplavih. V Zagrebu so bile cele prireditve kakor operne in druge, katerih čisti dobiček je šel za poplavlence. Vse te prireditve so bile neverjetno obiskane, saj so bile pri operni prireditvi že nekaj dni pred predstavo prodane vse vstopnice. Ni pač to nobena politična vzgoja, ampak je to za-

vest povezanosti nekega naroda, ki je vedno enoten, če gre za to, da pomaga svojemu bližnjemu. Pri nas pa so bile sicer komisije, ki pa še zdaleka niso rešile žgočega problema stradanja po zadnjih vremenskih katastrofah prizadetega slovenjegraškega prebivalstva. Pri vsakih takih elementarnih nezdah bi se moral vselej zganiti ves narod, merodajni činitelji pa bi morali biti tisti, ki bi take akcije z vsemi razpoložljivimi močmi podprli.

Kdo bi bil pri nas tisti, ki bi ne podprl s polnim razumevanjem takih in podobnih prireditev? In vendar — zakaj se take prireditve niso organizirale? Kdo nosi krivdo za to? Moledovanja prizadetih po podporah so samo ubožna spričevala na še kulture in civilizacije.

Varuh zaradi štetja pretepel otroka

Elektromonterju Vekoslavju Spiletiču v Mislinjah je pred leti prepustila v oskrbo svojega otroka neka ločena žena iz Beograda. Te dni pa je prišel pet let stari fantek Nikolaj Šuligoj na orožniško staničo v Mislinjah ter začel prositi za kruh. Orožniki so takoj opazili, da ima fant po glavi močne podplutbe. Vprašali so ga, kje jih je dobil, na kar je fant odgovoril, da je padel z drevesa. Končno pa je fantek le povedal, da ga je spretepel varuh

Spiletič. Pri zaslišanju je Spiletič povedal, da je učil fanta štetja. Ker pa ni vedel »učence« pravilno izgovarjati števil, ga je pograbil jeza. Najprej je fanta obdelal s pestmi, potlej pa je odpel pas in ga nasekal še s pasom. Po storjenem dejanju je fanta zaprl v samotni hiši 12 ur, končno pa se mu je le posrečilo pobegniti. Spiletič se je pri zaslišanju zagovarjal z živčno razdraženostjo.

o. Odkritje spomenika radgonskim žrtvam in Maistrovim borcem bo septembra in so priprave za ta narodni praznik v polnem teku.

o. Predavanje o zadrugarstvu v Lešah. Kakor smo že poročali, letuje v Lešah pri Prevaljah delovni tabor akademskega »Branibora«. Za preteklo nedeljo so povabili akademiki v Leše dolgoletnega zadrugarja g. Janka Furlana, ki je predaval zbranim Lešanom o zadrugarstvu. Zbrani poslušalci so vseskozi z zanimanjem sledili predavateljevemu izvajanjem.

o. Sprememba poštnega okoliša. Kraja Stari Log in hiše št. 40 do 69 kraja Leskovec (občina Črešnjevec) se s 1. avgustom izločita iz okoliša pošte Slovenska Bistrica in priključita okolišu pošte Pragersko.

o. V Rušah je utonil pri kopanju v Dravi 20-letni čevljarški pomočnik Franc Pezdri. Drugi kopalec so mladeniču takoj prihiteli na pomoč, toda bilo je že prepozno.

o. Vajenec pobegnil. Brez dokumentov je pobegnil neznan kam 18 let stari kloparski vajenec Alojz Bernardič iz Vidma pri Krškem. Kdor bi kaj izvedel o njem, naj takoj obvesti policijo ali orožništvo.

o. Zopet umor iz ljubosunja. V Leskovcu pri Krškem je na nekem kozolcu neznanec s sekuro ubil 32-letnega posestnika Jožeta Kranjčevića, ki je spal. Pravijo, da ga je ubil njegov ljubzenski tekmeč.

o. V Kočevju odpustčajo delavce. Tekstilna tovarna »Slavoteks« v Kočevju je te dni odpustila 20 delavk. Na vidiku so še novi odpusti.

Celje

c. CELJSKA ŠTEVILKA »VEČERNIKA« izide ob priliki otvoritve Celjske razstave 29. t. m. Prinesla bo mnogo zanimivega gradiva iz našega mesta. Prispevke za to številko so obljubili odlični naši sotrudniki. Ta številka bo pa tudi uspešni organ za inseriranje in bodo oglašili v tej številki imeli velik uspeh. Naš zastopnik bo te dni obiskal celjski poslovni svet.

c. Celjska razstava, za katero je dovoljena polovična voznina, bo od 29. julija do 6. avgusta.

c. Neznosne zamude brzovlakov. Popoldanski brzovlak iz Maribora proti Ljubljani je dosegel zadnje dni že rekordne zamude do Celja po 100 in še več minut. Potniki so vsled vsakodnevnih zamud skrajno vznemoljeni. Ali bi se temu res ne dalo odpomoči?

c. Nesreči, 36-letni posestnik Konrad Kušer iz Hudinje pri Vitanju je padel z voza in si zlomil nogo v členku. — 13-letna posestnikova hči Vera Zupančeva iz Levca pri Celju je padla s kozolca in se težko poškodovala na glavi.

c. Ureditev hodnika ob Mariborski cesti. V zadnji seji celjskega mestnega sveta je bilo sklenjeno, da se čimprej uredi hodnik ob Mariborski cesti od Rudarske šole proti Gaberju. Ta hodnik je zaradi slabega stanja predmet vednih pritožb.

Župan je obljubil temu v najkrajšem času odpomoči in se bo s tlakovanjem kmalu pričelo. Občina bo v ta namen prispevala 100.000 din.

Ptuj

p. Nesreče: 12letna Cestnik Irena s Sp. Brega pri Ptujju je padla s česnje ter si zlomila roko. 3letna Persoh Rozika iz Sp. Jablane je padla s kolarnice in si pri padcu poškodovala desno nadlehtnico. Korper Verona, stara 69 let s Hrastovca Zavrču, je padla s česnje ter si zlomila nogo. 40 letni delavec Flor Franc s Podince pri Ptujju je padel pri delu ter dobil hude notranje poškodbe. Vsi se zdravijo v ptujski bolnišnici.

n. Ali se sme 14-letnik ženiti? V Raštanici v neki Primorski vasi je pripeljal 14-letni Toma na svoj dom 16-letno Maro, da bi se z njo oženil. V hiši so že začeli pirovati, ko se je razneslo po vasi, kaj se dogaja. Kmalu se je nabrala okoli hiše množica vaščanov, ki je začela razbijati po vseh mogočih domačih instrumentih, kakor delajo to ob priliki porok vdovcev. Vaščani so ropotali toliko časa, da je nevesta pri zadnjem oknu ušla. Toma pa se je prikazal na oknu ter izjavil vaščanom, da je oženjen, da ga naj torej pustijo. Siromašni fant se najbrže ne bi ženil, če ga ne bi prisilila mati.

n. Tridesetkrat se je »na drobno« oženil. V Zupanji vasi na Hrvatskem je umrl berač Anton Belanič, ki je živel zaporedoma v življenju s tridesetimi ženskami — seveda brez poroke. Berač, ki je živel svoj čas zelo burno življenje, je nazadnje obubožal ter umrl docela zapuščen.

— Pomisli, Salomon. Včera sem imel izredno srečo!

— Kako to?

— Več, z Abrahamom sva igrala karte in mi je plačal vse dolgeve. Pri igral je od mene, kolikor mi je bil dolžan.

V borbi proti alkoholizmu

STROKOVNI PROTIALKOHOLNI TEČAJ ZA UČITELJE IN UČITELJICE

Za strokovni protialkoholni tečaj za učitelje in učiteljice, ki ga prireja Liga proti alkoholizmu se se je prijavilo preko 100 učiteljev in učiteljic iz vinorodnih in industrijskih krajev. Zaradi tehničnih zaprek je bilo mogoče sprejeti samo 64 prijavljenih.

V ponedeljek, 17. julija je bila otvoritev tečaja, predavanje g. dr. St. Goloba »O pomenu in nalogah učiteljstva pri treznostnem delu« in predavanje g. Vojka Jagodiča »O razširjenosti alkoholizma med slovensko mladino«. — V torek predpoldne je bilo več predavanj: »Alkoholizem in življenjska bilanca Slovenije« (g. dr. Pirc), »Vpliv alkohola na dedno snov in manjnadarjenost otrok« (g. dr. B. Skerlj), »Alkoholizem in duševne bolezni« (g. dr. I. Marincič), »Alkoholizem in moralna pokvarjenost ter zločinstvenost mladine« (g. Vojko Jagodič). — Popoldne pa bo ekskurzija v bolnišnico za duševne bolezni na Studencu.

V sredo, 19. julija: »Slovensko alkoholno gospodarstvo« (g. Vladimir Kuret), »Slovensko sadjarstvo in žganjekuha« (g.

Andrej Skuli), »Potrošnja alkohola v delavskih družinah« (g. F. Uratnik), »Viničarsko vprašanje« (g. Jože Rozman). — Popoldne bo avtobusni izlet v Lukovico. V četrtek, 20. julija: »Razširjenost alkoholizma in šolski uspehi« (g. Jagodič), »Učni načrti, protialkoholni poduk in vzgoja« (g. Kobilica), »Samoučila in učila za protialkoholni pouk« (g. M. Zor), »Praktični nasveti za protialkoholno delo v šoli in družini« (g. Janko Grad). — Popoldne ogled soc. pol. ustanov ljubljanske mestne občine, zvečer pa konzultativni sestanek.

V petek, 21. julija: »Šolske kuhinje, njih namen in pomen« (g. dr. I. Pirc), »Praktično tolmačenje uredb, ki ščitijo mladino pred alkoholizmom« g. Aleksander Maklečev), »Praktične smernice za raziskavanje alkoholizma med mladino« (g. Vojko Jagodič), »Liga proti alkoholizmu in sodelovanje učiteljstva v njej«. Popoldne bo avtobusni izlet na Rakitno.

V soboto, 22. julija: bo razdelitev potrdil o obisku tečaja in zaključek tečaja.

Maribor

Vročina pritiska, dežja primanjkuje

Na pragu visokega poletja in višku žetve — Žejni zemlji manjka dežja

V visoko poletje se vozi sonce, dan za dnem vzhaja sicer za spoznanje kasneje, da vtone za natančni časovni merilec na večer zmerom bolj zgodaj. Vendar je pa dan v vsakdanjem življenju še vedno zelo dolg, posebno za tiste, ki morajo v naporu delu prebiti od zore do mraka na soncu.

Vročila je pritiskala te dni, kdor le more, beži pred njo v hladno senco. Že dalje časa gospodarji nad velikim delom Evrope močan anticiklon, z Azorov, otokov na Atlantiku, je seglo k nam območje visokega zračnega pritiska in naklonilo vrsto lepih, jasnih, pred vsem pa vročih dni. Zemlja se koplje od jutra do večera v obilju sončnih pramenov, žgoča prigravica pritiska na njeno gornjo plast, da puhti od nje. Kopaljšča, obale rek in potokov so polna kopalcev, v hladu naših jezer iščejo zavetja ljudje pred nezno soparico. Planinske postojanke na Pohorju in v naših Alpah so dobro zasedene, naša zdravilišča in letovišča so sredi sezone, ki bo tja k višku privabila še nove goste k svojim zdravilnim vrelcem, v osvežilne sence prijaznih krajev pod znožjem planin.

Med planinami in letovišči v dolinah, med našim Pohorjem, Alpami in Jadranom se pa proži zdaj zemlja, preprejena z razgrnjenimi plahkami zlatorumenih žitnih polj. Dva krajnika sta to, na eni strani išče meščan oddiha za svoje čez leto obrabljene živce sredi najbolj vročih poletnih dni v hladu narave, v sosesčini pa kliče obilica poslov kmeta na njive in travnike. Požet je že ječmen in spravljen med latnike, ponekod so ga že zgodaj omlatili. Zdaj je na vrsti pšenica, povsod se skla-

njajo pridne žanjice k žitnemu klasju in za njimi se vrste kopice snopov. Žetev je v polnem teku, po sveti Ani se bodo oglašile mlatilnice, na skednjih bodo zgrinjali mernike pšeničnih zrn in računali, kaj jim je dala zemlja v zadoščenje, ko so se trudili in znojili, preden je ozelenel klas. Peseem mlače so bo selila v hribe in še iz marsikaterih samotnih zaselkov bo odmeval vrisk mlatičev iz skednjev, kjer bodo v poeziji »starih, srečnih časov« še udarjali cepci na snope. Zmerom manj je teh, umikajo se motorni sili mlatilnice.

Na deželi so zdaj zaskrbljeni kmetje, kaj bo s prirastkom otave, če bo žgoča končna pripeka še dalje tako vztrajno izmozgavala grudo. Že dolgo ni bilo izdatnejšega dežja, mnogi studenci so jeli usihati, ponekod stoje mlinci, ker je primanjlo vode. Vročini se je zdaj pridružil še

veter, topel in suh se oglašja v poldanskih urah ter vztrajno vleče čez njive in travnike, pobirajoč za seboj še ono vlago, ki je v skromni meri vsrkana v zemljo. Slabo bodo obrodili posevki, ki bodo prišli v strnišče ječmenovih in pšeničnih polj, če skoro ne bo nalivov. Po mestih pripeka, vročina, da se vrtniči sparjen zrak nad razbeljenim pločnikom, živo srebro sili na soncu k 40 stop. C. V sezoni piva, sladoleda in drugih hladilnih pijač lezemo šele v prave pasje dni, ki bodo odprli po sv. Jakobu svojo štiritedensko dobo kislh kumaric tja do Jernejevega dne 24. avgusta. Lepih sončnih dni so zdaj veseli vsi, ki si v polni meri lahko privoščijo sonca. Za polje, travnike, vinograde sploh za vse bo pa izdaten naliv prišel stokrat prav, osvežil bo ozračje in pregnal nezno prah z naših cest.

Ogledi po mariborskem trgu

Na živilskem trgu je vedno več sadja. Jagode se prodajajo še po 10 do 15 din liter, dočim se je ostalo sadje močno pocenilo. Kilogram breskev se dobi že za 4 din, kg marelic pa za 6 din. Jabolke so prodajali kmetje po 4 do 6 din kg, hruške po 3 do 6 din, češnje po 4 do 6, suhe slive po 8 do 12 din kg, orehe pa po 10 din kg (luščene po 20 do 32 din kg). Cene zelenjavi so se sukale po kg za čebulo 4 do 5 din, za česen 7 do 8 din, za kumare 1 do 4 din, za karfiolo 1 do 6 din, za paradižnike 8 din kg, za špinačo 1 din, za stročji fižol 6 do 8 din, za stročji grah 1 din; med ostalo zelenjavo se je dobilo komad paprike 50 para do 1 din, zelja 1 do 3 din in buč 1 do 4 din, liter

luščenega graha pa je stal 3,75 do 5 din. Tudi ribji trg je bil dobro založen. Karpi so se prodajali kg po 13 do 15 din, belice po 8 din, ščuke po 16 din in morske ribe po 10 do 22 din. Nadalje je bilo na trgu ogromno perutnine. Par piščancev se je dobilo že za 20 din, vendar pa so se cene dvigale do 60 din, kokoši so prodajali po 20 do 30 din, gosi po 30 do 45 din, race po 15 do 18 din in domače zajce po 5 do 25 din. — Izmed mlečnih izdelkov je stalo surovo maslo kg 24 din, čajno maslo kg od 28 do 30 din, domači sir kg 8 do 10 din, liter smetane 7,50 do 10 din, liter mleka pa 1,50 do 2 din. Jajca so prodajali po 50 do 75 para komad.

Težka nesreča v ruški tovarni dušika

Pri karbidni peči v tovarni za dušik v Rušah je bil zaposlen tudi 40-letni pomožni delavec Leopold Robič. Včeraj je prišel na delo okoli druge ure popoldne, nekaj pred končanim delom ob pol deveti uri zvečer pa se je zliha nanj iz peči razbeljena karbidna masa. Nesrečni delavec je bil v trenutku v plamenih.

Planil je proti izhodu in začel klicati: »Gorim, gorim!« Takoj so priskočili delavci ter mu nudili prvo pomoč, iz Maribora pa je bil poklican rešilni avto, ki je nevarno opečenega delavca prepeljal v bolnišnico. Robiču je goreča lavina požgala obleko in ga močno ter nevarno opekla po nogah in trebuhu.

Narodni festival v Mariboru

Na nedavni anketi v mariborski mestni posvetovalnici so obširno razpravljali o velikem festivalu slovenskih narodnih iger in običajev v Mariboru. Sestanka so se udeležili zastopniki mnogih mariborskih kulturnih organizacij, ki bodo sodelovale pri omenjeni narodni propagandni prireditvi. Pobudo za festival sta dali ljubljanski društvi »Društvo prijateljev Slovenskih gor« in »Bela krajina«. Na festivalu bodo prikazani domači običaji, narodni plesi in vse, kar je značilno za domačo narodopisno zgodovino. Da bo ta prireditev, ki bo ob prihodnjem letošnjem Mariborskega tedna, za utrditev narodne zavesti velikega pomena, ni treba posebej poudarjati. Organizacijo festivala slovenskih narodnih iger je prevzel Mariborski teden. Sodelovalo bo nad 200 ljudi. Med drugimi bodo nastopile slovenjgoriške, panonske, dravskopoljske, koroške in belokranjske skupine z narodnimi igrami in plesi. V pripravljalnem odboru so mariborski župan dr. Juvan kot predsednik in soproga podbana gospa Majcnova ter dr. Milan Bano, predsednik društva Bela krajina, kot podpredsednika. Tajnika sta prof. Jirak in ravnatelj Loos, v odboru pa so zastopniki mariborskih kulturnih organizacij.

Ljubosumen fant oklal dekle

V mariborsko bolnišnico so pripeljali težko ranjeno 23 let staro šiviljo Anico Damišev iz Boltenkove ulice v Studenčih. Mlado dekle se je že dalje časa poznalo z Viljemom Stauberjem. Zadnje čase pa je postajal fant ljubosumen na dekle in večkrat je prišlo med njima do prepirov. Pri zadnjem prepiru pa je fant potegnil nož ter zabodel dekle v roko in v želodec.

m. Nesreča pri delu. Padla je med delom in si zlomila roko 54-letna viničarka Neža Simončičeva iz Počehove v Košakih.

m. Zemske ostanke ponešrečenega letalca Mihe Novaka so včeraj popoldne z avtofurgonom prepeljali v Višnjo goro. Na pokopališču se je k zadnjemu slovesu zbralo mnogo pokojnikovih prijateljev, tovarišev in znancev. Tudi vod vojakov in general Čedo Stanovljović so mu izkazali zadnji pozdrav.

m. Ganljiv pogreb mlade Maričanke. V mariborski bolnišnici je 14. t. m. za tuberkulozo umrla 20-letna Tereza Klemenčič iz Sv. Marije ob Pesnici. Ker je bil pogreb v Mariboru ozir. Pobrežju, je g. M. Vauda z razglasom pred cerkvijo pri Sv. Mariji kot bivši učitelj prezdaj umrle mladenke povabil k pogrebu njene svoječasne součence ter znance. Ti so res prihiti na Pobrežje k pogrebu priljubljene odlične součenke. Pobrežani se redko spominjajo takih udeležb pri pogrebu tujecev. Pogrebecev je bilo okoli dvesto. V ganljivih besedah se je od pokojnice poslovil g. učitelj Mirko Vauda. Naj ji bo lahka pobreška zemljica!

m. Pogrebno društvo v Radvanju. Na zadnji seji je sklenil odbor postaviti na svoji lastni parceli v Novi vasi veliko enonadstropno stavbo, v kateri bi bila nameščena dva trgovska lokala ter 3 dvosobna stanovanja, poleg tega pa še društvena pisarna in shramba za inventar. Stavba bo veljala 160.000 din. Iz navedenega se razvidi, da je društvo od ustanovitve pa do danes pridno gospodarilo v prid članstva. Društvo šteje danes nekaj nad 600 članov.

m. Sprejem v vojno obrtno šolo. Vsa pojasnila za sprejem v vojno obrtno šolo v Kruševcu ali v Kragujevcu daje mestni vojaški urad na Slomškovem trgu.

m. Arehovo na Pohorju. V nedeljo so številni turisti slavili tradicionalni pohorski praznik, god sv. Areha. Od blizu in daleč se je zbralo pri Sv. Arehu in Ruški koči na stotine ljudi.

m. Novo operacijsko mizo je dobila mariborska bolnišnica. Ta miza je veljala 40.000 dinarjev.

m. V župnijski cerkvi v Limbušu je bil te dni poročen mestni uradnik g. Franjo Loos z gđc. Tinko Mirtičevo, poštno uradnico.

m. Nedeljska prireditev RK na Tezmem, ki je bila na Šabedrovem vrtu, je zelo lepo uspela. S tem so dobili tezenski Rdečekrižari temelj za človekoljubno delo v korist domačih revnih otrok.

m. Mariborski pekovski pomočniki, člani pevskega zbora, so v nedeljo bili na izletu v Varaždinu. Tam so s pesmijo in dobro voljo razvedrili svoje stanovske tovariše.

m. Svetilko in kilometrski števec so odmontirali neznani tatovi z motornega kolesa mesarja Valentina Serdinška iz Smetanove ulice. Kolo, ki so ga poškodovali je bilo zaprto v drvarnici. Mesar ima 600 din škode!

m. Mariborski obmejni promet. Pretekli mesec je potovalo čez mejo skupno 31.274 oseb, in sicer je pripotovalo 15.568, odpotovalo pa 15.706 oseb. V prvi polovici leta je prekoračilo državno mejo čez Maribor 124.555 ljudi.

m. Ni prav tako! Vsako leto čitamo o utopljenicah, ki jih terja Drava. Zato bi bilo treba več pozornosti, kje in komu je dovoljeno, da se kopa na nevarnih mestih. Tako smo videli te dni, da se komaj dorasla deca kopa v globoki vodi pod državnim mostom, kjer se lahko vsak čas ponesreči. Prostora je drugod dovolj in bi oblast storiла prav, če bi nedoraslim sploh prepovedala kopanje na nevarnih mestih.

* Proslava praznika sv. Krištofa — zaščitnika avtomobilistov. Avtomobilisti, člani ljubljanske sekcije avtomobilskega kluba, bodo proslavili v nedeljo, dne 30. julija, na Pokljuki praznik svojega zaščitnika. K tej proslavi so povabljeni tudi člani mariborske sekcije. Udeleženci avtomobilisti in motociklisti se zbirajo na Bledu pri kavarni »Toplice« in »Park« hotelu do 9. ure dopoldne, od koder bo nato skupni odhod na Pokljuko. Tam bo ob pol 11. uri pred kapelico obred blagoslovitve vozil. Mariborska sekcija avtomobilskega kluba poziva s tem svoje članstvo tako avtomobiliste kakor tudi motocikliste, da se te proslave v čim večjem številu udeležijo. Zaradi skupnega kosa na Pokljuki naj javijo morebitni udeleženci svojo udeležbo tajništvu mariborske sekcije z navedbo števila oseb do najkasneje v sredo, 26. t. m., pisмено ali po telefonu. Podrobnosti so razvidne iz Auto in Sport revije št. 7.

Angleski pocinški lečja

Maribor, 18. julija. Snoči ob določen uri se je napolnila dvorana Ljudske univerze s tečajniki, pa tudi mariborsko občinstvo je v lepem številu prihitelo. V resnici sta obe predavanji bili namenjeni medsebojnemu zainteresiranju glede krasot obeh prijateljskih dežel. Lektor zagrebške univerze Mr. Clissold je s pomočjo skioptičnih slik podal gledalcem kratko karakteristiko Anglije tako glede stavbarstva, kakor glede njenih naravnih lepot, za kar je žel živahno odobravanje. Za njim pa je uvedla lektorica ljubljanske univerze Mrs. Copeland angleške ter ostale jugoslovanske tečajnike v prečudovit svet naših planin. To kar nam je ga. predavateljica sinoči pokazala, zasluži pač ne le izredne pohvale, ampak tudi pozornosti naše celokupne javnosti, ker so njene kolorirane skioptične slike, ki prikazujejo našo planinsko floro, pravi umotvor in najboljša propaganda za naše planine tudi pred najizbranejšim okusom inozemstva. Deležna je bila zato tudi toplega priznanja številne publike, za katero je bilo to predavanje pravo odkritje. Obema predavateljema se je toplo zahvalil ravnatelj Mr. Frodsham. Danes so tečajniki odšli na zadnji izlet na Pohorje.

English Summer Course

Maribor, July 18th. At the Ljudska univerza yesterday all members of the Course and a considerable number of the public attended two lectures, which were a great success. Mr. Clissold, lecturer at the University of Zagreb, showed the Yugoslavs beautiful slides about Great Britain's architecture and of the lovely scenery of the English country. Mrs. Copeland, on the other hand, revealed to the British with marvellous coloured slides the jewels of the Slovene Alpine flora mentioning also the »bloody stains« of the mythological goldhorn »Zlatorog« which guards the treasures in the massifs of Triglav. Mr. Frodsham expressed his cordial thanks to both lecturers.

m. Nos razbil svojemu gostu. Neki mariborski gostilničar je s steklenico razbil nos magistratnemu slugi Janku Kosterju. Napadel ga je iz maščevanja, ker ga je Kuster večkrat naznanil zaradi nezatošarjenega vina.

Nočna lekarniška služba (od 15. do vključno 21. t. m.): Lekarna pri sv. Arehu, Glavni trg, tel. 20-05; Magdalenska lekarna, Kralja Petra trg 3, tel. 22-70.

Kino

* Grajski kino. Danes revija najboljših filmskih igralcev »Melodija sveta«, Glasba, petje, ples.

* Kino Esplanade. Danes zadnjič premiera prvovrstnega filma »Škandal« z Zarah Leander. Sledi češki film »Pastorka«.

* Kino Union. Do vključno četrta »Sonata ob mesečini« s pianistom Ignac Jan Paderewsky-em.

Radio

Sreda, 19. julija

Ljubljana: 12. Koračnice velikih mojstrov (plošče), 13.20 Salonski kvartet, 18.30 Mladinska ura (Zor, Vremenska hišica), 19.40 Narodnostna ura, 20. Plošče, 20.10 Zen, Freske v blejski cerkvi, 20.30 Pevski zbor PD Kranj, 21.15 Tamburaški orkester, 22.15 Za mlade in poskočene. — Beograd: Brahmsove pesmi (poje Gita Farkaš). — Sofija: Mascagnijeva opera »Cavalleria Rusticana«. — Praga: Flotova opera »Martha«. — Strasbourg: Mozart, Simfonični koncert. — Bukarest: 20. Simfonični koncert. — Bruxelles I.: 20. Simfonični koncert (Čajkovski...). — Rennes: 20.30 Simfonični koncert (Haydn, Debussy).

Borzna poročila

Devize. Ljubljana. Uradni tečaj: London 206.10—209.30, Pariz 116.37—118.67, New York 4384.25—4444.25, Curib 995—1005, Milan 231.85—234.95, Praga 150.50—152, Amsterdam 2341—2379, Berlin 1771.12—1788.88, Bruselj 747.50—759.50. Tečaj na svobodnem trgu. London 256.40—259.60, Pariz 144.83—147.13, New York 5458.57—5518.57, Curib 1237.17—1247.17, Amsterdam 2912.52—2950.52, Bruselj 929.97—941.97.

Objave VIII. Mariborskega tedna

Komični gledališki nastopi bodo posebnata atrakcija letošnjega VIII. Mariborskega tedna od 5. do 13. avgusta. Prirejala jih bo posebna skupina na razstavišču. Obenem bo tudi velika razstava karikatur.

Kultura

Vika Podgorska

Dvajset let je zdaj tega, ko je neka banka v Innsbrucku odpustila mlado dekle kot tujko, ki je odveč v germanskem prostoru. Dekle je prišla v Maribor, kjer je pri »Feniksu« nastopila mesto korespondentke, odtod pa je prišla na okrajno glavarstvo. Vse to je bil za javnost brezimen dogodek, kakor je brezimen sleherni dostop na svet. Toda za uradniškim mestom sta tčala mladost in žena, in čemu je bolj blizu to dvoje, kakor igri? Tako se je mlada neznanka — zares, po družinskem dekliškem imenu je nisem vprašal niti v Zagrebu — prijavila v dramsko šolo, ki jo je takrat vodil Hinko Nučič. S splošnim odobravanjem je prestala prvo preskušnjo, čitla je tekst »Morala gospe Dulske«. Pedagogi so jo dobro ocenili in hoteli so jo pridržati. Pod tem vplivom se je Vika Podgorska odločila za gledališče in z njo je takrat nastopila isto pot, prav tako uspešno, Elvira Kraljeva.

Vika Podgorska se je pojavila na mariborskem odru in dve leti igrala skoraj vsak dan. Ko se zdaj spominja tistih dni, jim daje posebno ceno. Stalno, nenehno delo, ki jo je zavzemalo iz dneva v dan, je bila tista velika šola, kjer so se izravnavale prve kretnje, besede in življenja. V Mariboru je morala skozi vse stopnje gledališkega življenja, od statistke kakor so pač igralci zvrščeni v artistične stroke. Marsikak mlad talent je na ta način za zmerom onespособljen in zavržen. Po dveh letih je Vika Podgorska odšla z močnim Nučičem. Angažirali so jo v Zagrebu in ji takoj izročili velike vloge.

Zrasla je v umetnico, ki so jo mnoga gledališča zaželela in jo na gostovanjih sprejela z velikim počaščanjem, kakor v letošnjem letu Beograd. Pred leti jo je z nepopisnim vzklíkanjem pozdravila Ljubljana, ko je nastopila v svoji znameniti vlogi Laure (»Agonija«, Krleža). Vendar se je njeno glavno gledališko delo razvijalo v Zagrebu, kjer jo imajo še dandanes in je ena najbolj zaslužnih igralk. Nič čudno, da jo je kritika svoj čas počastila z naslovom prve tragedije na Balkanu. Ženske podobe, kakor jih je Podgorska ustvarjala v teku let, so zmerom pomenile umetniško odkritje. Sila njenega oblikovanja je tako sugestivna, da je človek neposredno postavljen pred radosti in bolečine življenja. Saj je sleherni umetnost človeka svojstvenih zakonitostih zajeta resničnost življenja in toliko veljavnejša, čim bližja je tej resničnosti. Ljudje na odru živijo časovno skopo odmerjeno. Intenzivno, reducirano na skupni imenovalec. Igralec usvaja svojo vlogo z znanjem, z razpoložljivo silo umetniškega izražanja v besedi in kretnji, in s svojo osebnostno močjo, s katero izčrpa iz besede življenje in ga postvarja.

Vika Podgorska zna čudovito zajeti svoje vloge. Zanimiva je galerija njenih žen, ki samolastno razpolagajo s seboj in

se uveljavljajo nad okoljem z zmagojočim gospodovanjem ali neizbežnim poginom. Posebno doživetje je predstavljala njena sveta Ivana (Shaw), pa v delih Milana Begovića Giga (Brez tretjega) in Agneza (Pustolovec pred vrati). Ko je to delo izšlo leta 1926. v tisku, ga je avtor posvetil Podgorski. Znamenita je njena Deša (Dubrovniška trilogija, Vojnović), pa Elektra v žalnem (O'Neill), Nastasja Filipovna (ne spominjam se več, v čigavi dramatičaciji), Solweg (Peer Gynt, Ibsen), Eva (Za zasluge, Maugham), Hasanaginica (Milan Ogrizović), Kleopatra in tako naprej. Težko je razodevati to umetnost, ki je vezana na prostor in čas, težko se ji je približati in jo z besedo obnoviti. Zdi se mi, da človek najprej podleže njenemu posredujočemu glasu v lepem altu, ki se zna vzpeti v silen vihar in je spet do kraja vdan v svoji mirnosti, včasih vztrik, včasih toplina. Suvereno je njeno gospodarjenje z odrskim prostorom, njena hoja in kretnja. Umetnost Vike Podgorske je preprosta in neposredna, pa vendar ob vsej sproščenosti zajeta v neke zakonitosti, kjer so vsi vzgibi odtehtani in se v odmerjenem ritmu pregibata čustvo in volja. Trda je prav za prav usoda igralca, da z njim premine njegova umetnost, kdor je dandanes ne rešuje v film.

Iz poslednjega časa naj omenim njeno naslovno vlogo v Langerjevi drami »Številka 72«, ki je v literarnem pogledu aktualno (v smislu Laurinovem) zasnovana in je brez dvoma ena večjih kulturnih značilnosti nesrečne češke republike. — Omenjam jo zato, ker je v Zagrebu bila ta vloga v treh rokah in je v nji gostovala tudi znamenita češka filmska in gledališka igralka Olga Stépničkova. Če bi odvezli Stépničkovi spremni sijaj slavnosti ne izrednosti, ki jo je pomenilo njeno gostovanje, bi vsaj jaz ne bil v zadregi z nalogo razsojujočega Parisa. Z lahkimi srcom bi utrgal rdeč nagelj in ga naravnost prinesel Viki Podgorski. Za njeno umetnost, ki je tudi mnogim zagrebškim Slovencem dala lepote in jih prepričevala za človeka v vseh zmerom bolj stesnjajočih se dneh naše sedanosti. (pjer)

k. Smrt hrvatske igralke v ubožnici. V zagrebški ubožnici je umrla vdova po znanem pokojnem vodji hrvatskega potujočega gledališča, Božidaru Gavriloviću, igralka Marija Gavrilović. Bila je nekoč močna igralka, toda navezana na močja je ostala do konca izven stalnih gledališč, in ko ji je mož umrl in so potujoča gledališča propadla, tudi brez eksistence. Ob pogrebu so ji Zagrebčani izkazali v velikem številu zadnjo čast.

k. Marburške predstave. V Marburgu v Nemčiji prireajo letos že trinajstič na Grajskem griču gledališke predstave na prostem, ki privabljajo obilo gledalcev tudi od drugod.

Sport

Madžarski finale SE-Cupa

Madžari letos po pravici slavijo zmage svojih nogometašev. V polfinalu srednjeevropskega kupa sta madžarski moštvi »Ujpest«, ki je z lahkoto visoko premagal BSK in »Ferencváros«, ki je izločil »Bologno«, pokazali visoko kvaliteto madžarskega nogometa. Letos bo torej finale čisto madžarska zadeva! »Ferencváros« je izločil prvaka Italije »Bologno« sicer manj

s V nedeljo bod onasi nogometaši, reprezentanca Beograda, igrali v Celovcu proti reprezentanci Dunaja. Drugo nedeljo pa se bodo naši atleti pomerili z nemškimi in romunskimi tudi v Celovcu. Za skok s palico je določen Smerdel (Mrt.) s Nemci so že odredili svoje moštvo za teniško srečanje z nami. V moštvo so Henkel, Menzel, von Metaxa in Göpfert. Kapetan je dr. Kleinschroth.

s Na atletskem dvoboju Italija : Nemčija v Milanu je bilo nekaj prav lepih rezultatov. Posebno Nemec Harbig se je postavil s svojim svetovnim rekordom na 800 m v 1.46.7. Kladiivo je vrgel Blask (N.) 56.32 m, Mariani je pretekel 200 m v novem ital. rekordu 21.2. Berg je vrgel kopje 63.81 m, 100 m je odnesel Scheuring v 10.4. kroglo Blask 16.60 m, skok s palico Langhoff 4.26 m, 400 m pa spet Harbig v 46.7 (nov nemški rekord). Obe stafeti so dobili Nemci.

s V Tour de France vodi Vietto s 6 sekundami pred Clemensom.

s V ameriški con Davis kupa vodi Avstralija z 2:0 proti Filipinom.

prepričevalno kakor »Ujpest« našega prvaka, z rezultatom 5:4 (1:3, 4:1). Pri tej priliki je vredno omeniti, kakšno škodo je našemu nogometu povzročil BSK, ki se je tako blamiral. Sedaj bo treba spet trdega dela in dobrih rezultatov precej, preden bomo v mednarodnem nogometnem svetu dobili dober glas.

s Juniorsko prvenstvo plavčev bo 12. in 13. avgusta v Hercegnovem.

s Haškovec Ehrlich je pretekel 400 m zapreke brez konkurence v 59.0 sek.

s Nemci so dobili plavalni dvoboj z Madžari z 29:15 točkami. Nemci so zmagali v vseh disciplinah.

s V švicarskem teniškem prvenstvu je v polfinalu Boussus premagal de Stefanija s 4:6, 6:2, 6:8, 6:0, 6:2, Svicar Romanoni pa Američana Maneffa. V moškem doubleu sta Italijana Canapele in de Stefani izgubila v treh gladkih setih (6:1, 6:2, 6:2) proti Svicarjema Redlu in Beuthnerju. Damski double pa sta dobili Miss Wheeler-San Donnino proti Jendrzejewski in Francozinji Goldschmidtovi.

s Nemško nogometno reprezentančno moštvo je komaj dobilo s 6:5 z Bavarsko deželno reprezentanco.

s Angleški plavalci imajo letos dobre rezultate. Posebno dober rezultat je Wainwrightov na 440 jardov v 4.52.6.

Sokolstvo

Tekme za »Kraljev meč«

V soboto in nedeljo bodo v Zagrebu sokolske tekme za prehodno darilo »Meč kralja Aleksandra I.« Ta meč je pok. kralj daroval že l. 1925 kot prehodno darilo najboljši vrsti. Na rezini meča se vsakokrat vreže ime zmagovalne vrste. Do sedaj je že petkrat vrezano »Ljubljana matiča«. Za letošnje tekmovalje pa je veliko vprašanje, kako bo, ker imajo tudi Beograjčani močno vrsto. Prvi del tekmovalja bo v soboto: tekme na orodju. Vaje so že tiste, ki bodo predpisane na olimpijskih igrah v Helsinkih. V nedeljo pa bo atletski del desetboja. Pričakuje se, da bodo sodelovala društva iz Ljubljane, Celja, Zagreba, Beograda, Novoga Sada, Osijeka in Sarajeva. Za sod-

nika bo tudi naš olimpijski zmagovaler g. Leon Stukelj.

NASTOP LAPORSKE SOKOLSKKE EDINICE

V nedeljo je imel na letnem telovadišču v Laporju pri Slovenski Bistrici tamkajšnji Sokol svoj nastop. Pri prireditvi — pri povorki, prostih vajah naraščajnikov in pri strumnem nastopu vojaštva ter ostalega sokolstva — so sodelovale vojaška godba in sosednje sokolske čete iz Slovenske Bistrice, Črešnjevca, Poljčan in Pragerskega.

Šah

Šahovski turnir za prvenstvo Maribora

Deveto kolo je bilo sinoči precej burno. Zanimanje kibicev se od kola do kola stopnjuje, tako da tisti redki, ki sledijo bojem že od prvega kola naprej, včasih se na račun več ne pridejo. V damskem gambitu Lukež sen. : Nosa je v končni kmetov zmagal stari ružnik Lukež. Zelo divja je bila partija Certalič : Marvin. Slednji je že v peti potezi izgubil figuro. Certalič se mu je »revanžiral« ter zaradi slabe igre moral dati damo za stolpa. V končnici je bil spet Marvin »galanten« ter prepustil nasprotniku brez potrebe zadnja dva kmeta. V končnici dame proti stolpu sta igra prekinila. V partiji Babič : Mišura je prišlo do končnice 5 kmetov in remija. Knechtli je v sredi partije proti Eferlu izgubil figuro in s tem tudi točko. Pesek in Mohorčič sta

prekinila v dobljeni poziciji za Mohorčiča, ki ima dva prosta kmeta. Partija Regoršek : dr. Krulc je bila do končnice izravnana; ob prekinitvi sta ostala s petimi kmeti in konjem, vendar z malo boljšo pozicijo za dr. Krulca. Vesel konec je povzročila tudi partija Šumenjak : Vidovič, v kateri je imel beli 3 kmete v končnici ter stolpa proti Vidovičevemu stolpu. Crnemu pa je ob nespretnem manevriranju belega uspelo, da ga je spravil spravi v grožnjo za mat, nakar je moral beli pristati na remis. Partija Gerželj : Ketiš je preložena.

Stanje po 9. kolu: dr. Krulc 6 in pol, (1), Mohorčič 6 (1), Mišura 6, Gerželj 5 (3), Lukež st. 5, Regoršek 4 in pol (1), Babič 4 in pol, Vidovič 4 itd.

Prizori iz svetovne vojne

Tože Malenšek

2

Polk se je naposled zbral pri Plužni ob vznožju stola. Še je grmel in treskalo za našimi hrbiti, še se je upiral sovražnik na Rombonu, a katastrofe, ki ga je doletela, ni mogel preprečiti. Mnogo topov in pušk nam je padlo v roke in tudi dve veliki skladišči, napolnjeni z vsemi zemeljskimi dobrotami in najboljimi vinom. Vojak so to kmalu zavohali ter vdrl v skladišča in splošno plenjenje se je začelo. Disciplina se je prenehala, sestradana soldateska je napravila pravo herosratsko delo. Vsak si je hotel nagrabiti čem več in neprecenljive vrednote so bile na mah uničene. Vojaki so si naposled utešili želodce ter čakali na nadaljnje odredbe.

Proti jutru 25. oktobra smo dobili povelje, da moramo hiteti na pomoč tirolskim strelcem, ki so bili zapleteni v hude boje na Stolu. Plezali smo po strminah navzgor in proti 6. uri zjutraj smo spet posegli v boj, ki pa je bil kmalu končan. Nato se je zjasnilo in z vrha Stola se nam je nudil krasen razgled na beneško ravan. Tam v daljavi so se vršili grozoviti častni prizori. Mostovi in utrdbe so leteli v zrak, gorela so skladišča in vasi, poraz italijanske vojske je bil popoln. Okoli nas pa so težala trupla padlih. Ležala sta

spokojno sovražnik poleg prijatelja. Bili so nima priča srditosti boja, ki se je vršil za posest Stola.

Branko je ostal poleg mene. Gledala sva vso to grozoto, vse razdejanje, ki jo je počenjal človeštvo. Tam v daljavi je nekaj zaregljalo. Zabrenčalo je okoli mojih ušes, Branko pa se je prijel za prsi in je padel z vzklíkom: »Zadet sem«. Odnesli smo ga hitro na varno in mu odpeli suknjo. Iz rane na prsih je tekla curkoma kri, glavna odvodna žila je bila prebita. Vsaka pomoč je bila zaman. S poslednjim vzdihom, »V žepu je pismo, pozdravi mi mojo mamico« je zaprl za vedno svoje oči. Iz ust mu je stopila krvava pena in izdahnul je. Vzel sem mu pismo, uro in druge malenkosti, da jih izročim ob priliki njegovi materi. Nemo in odkritih glav smo stali ob njegovem truplu. Zmolil sem na tihem »Očenaš« za pokoj njegove duše. Misli pa so mi uhajale na dom k svoji mamici, k vsem dragim znancom in prijateljem. Uhajale so mi tja, kjer sem v sreči in veselju preživel svojo nežno mladost. In sedaj? — Kaj si človek? — Še pred nekoliko trenutki zdrav in vesel, da si se izmuznil srečno iz bobnečega ognja, pa že zamahne po tebi ne-

usmiljena smrt s svojo koso, neizbirajoč med mladimi in starimi, zdravimi in bolnimi. Vsi in prav vsi smo v njeni oblasti. Za Branka je bil hitro izkopan grob, četni sanitetni oddelek je stesal križ iz brezovih vej in položili smo truplo brez vsakih nadaljnjih ceremonij v jamo. Izza oblakov se je prikazalo ravno sonce in je pošiljalo poslednjič svoje dobrodejne žarke na Branka. Njegove zle slutnje so se torej uresničile. Komaj je vstopil v življenje in že mu je kruta smrt prekinila pot.

Po prodoru pri Bovcu je imel polk še večje boje pri trdnjavi Genovi, pri vasi- cah Tramontis in Longarone in se je ustavil naposled na Monte Tombi ob Piavi. Zašli smo zopet v pravi pekel. Italijani so obstreljavali polk od treh strani in izgube so bile od dneva do dneva večje. Sklenil sem, da se odpravim v zadnje. Sklenjeno, storjeno in po 12 mesecih muk in trpljenja, sem se spet znašel v domačem kraju. Srečen sem bil, da sem se spet rešil. Vendar pa mi misel na Branka ni dala miru. Podal sem se nekoga pomladanskega dne k njegovi materi, da ji sporočim Brankove poslednje želje. Našel sem jo ravno doma. Sedela je ob široki hrastovi mizi. Nad mizo v kotu pa je bil napravljen okoli Brankove slike oltarček. Ko me zagleda, mi reče: »Že vem, že vem, prinašate mi zadnji

pozdrav od Branka. Oh, koliko sem pretrpela, bil je moj najmlajši in najraje sem ga imela. Kako težko mu je bilo, ko se je poslavljaj. Bilo je tako, kakor bi bilo za vedno. Ali veste, gospod poročnik, da se uresničujejo tudi nekatere sanje? Takrat, ko je menda umiral, se mi je to le sanjalo. Videla sem ga na visoki gori, kjer je opazoval lepo ravan, ki se je razprostirala pred njegovimi očmi. Na tej ravani je bilo polno mrličev. Kar se prikaže izza skale tuj vojak in pomeri na Branka. Pok! in Branko pade zadet v prsa. Iz rane pa se mu vlije curkoma kri. »Mamica!« je zaklical. V tem se prebudim in še danes mi zveni njegov krik v ušesih. — »Približno tako je bilo«, ji odgovorim. »Pokopali smo ga vrh Stola na kraju, kjer obsevajo vsak dan prvi in zadnji sončni žarki njegovo gomilo. Tam spava Branko.« Pokrila si je z rokami lice in se naslonila ob mizo. Naposled je vstala, vzela Brankovo sliko z oltarčka rekoč: »Vidite, takšen je bil moj Branko, ko je napravil maturo.«

II.

Andrej je bil gospodar male želarije v Slovenskih goricah. Živel je s svojo ženo Barbko in tremi otroci srečno in zadovoljno. Kar mu ni dalo majhno posestvi- ce, pa si je prislužil s tabrhom pri večjih gospodarjih. Tako se je prebijal skozi življenje.

Še o prazniku narodne sloge v Kamnici

O lepi prireditvi v Kamnici smo poročali že včeraj. Manifestacija je pa bila po svoji zamisli in izvedbi tako lepa, da prinašamo danes še podrobnejšo sliko o dogodku, ki bi naj imel čim več posnemalcev ob naši meji.

Naša sosedna Kamnica je v nedeljo dokazala, kaj zmora odločna in dobra volja pri izgrajevanju medsebojne strpnosti, ki edina vodi k potrebni narodni slogi ob meji! V povorci so v harmonični menjavi in sestavi korakali Sokoli in Slovenski fantje, Sokolice in Slov. dekleta ter ostala društva, vsem na čelu pa vojaška godba. Iz povorke so odmevali klici Zdravo, Bog živi i. dr., Kamnica pa je povorko pozdravila z zastavami, cvetjem in vzklikanjem. Na prostoru med cerkvijo in šolo je na prostem opravil ob ubranem petju pevskega zbora »Kobancev« službo božjo g. prof. dr. Trstenjak, ki je spregovoril jedernate besede o domovinski ljubezni.

Po službi božji je otvoril na oltarnem odru narodno zborovanje častni predsednik obmejnega tabora domači župnik Munda, ugleden in vsestransko spoštovan zaradi priznane narodne strpnosti in navdušenosti za složno narodno delo, kar smo slišali iz njegovih lepih otvoritvenih besed. Besedo je nato dal zastopniku CMD g. šol. nadz. Ivanu Tomažiču, ki je govoril o programu in delu CMD in pozival mladino k skupnemu nacionalnemu delu. Občinstvo je glasno pritrdjevalo. Zastopnika Sokola in odseka Slovenskih fantov sta izrazila iskreno željo in voljo za složno nastopanje ob velikih narodnih nalozah, kar so zborovalci z velikim zadovoljstvom odobrvali. Temperamentno

je spregovoril zastopnik obmejnega učitelstva g. Mirko Vauda, ki je pokazal na resnični izrek iz naše narodne zgodovine »Kjer se prepirata dva — tretji dobiček ima«. Spomnil je na križevski obmejni tabor I. 1934, na nemško južno Tirolsko, podčrtal složnost naših pozdravov in krojev, zlasti pa po skupnem gospodarskem in socialnem prizadevanju najti najboljšo pot k slovenski in jugoslovanski slogi. Vmes in na koncu je bil govornik živahno aklamiran.

G. župnik se je zahvalil govornikom in zborovalcem, napovedal za popoldne igro »Na dan osvobojenja«, narodno rajanje in veselico ter s povzdignjenim glasom izrekel udanostni pozdrav kralju Petru II., vojaška godba je intonirala državno himno. Sledil je iskren medsebojni pozdrav med vrstami Sokolov in Slovenskih fantov, kar je učinkovalo krepko na prisotne. Pod vodstvom Joška Laha so zapeli »Kobanci« pesem »Hej Slovani«, pridružili so se jim vsi prisotni. Ljudje so se po svečanosti, ki je lepo združila vse na meji, le počasi razhajali.

Škoda le, da ob sklepu ni bila sprejeta spomenica, sicer pa je tak nastop zgovornejši od sto resolucij. Vprašamo se le, kje so bili Mariborčani, ki jih ob drugih prilikah vidimo v večjem številu v našem kraju? Zborovalci izven Kamnice so Kamničanom čestitali, da imajo društva in javne delavce, ki umejo složno nastopati, posebno še župnika, ki ume biti res pravi dušni pastir. Mnogo takšnih Kamnic bi moralo biti na meji, bila bi res kamnita, trdna!

Najdaljši mostni obok iz betona

Švedi grade čez reko Angerman na severnem Švedskem most, ki bo imel dva rekorda na svetu. Glavni del betonskega loka med obema oporiščema meri 264 metrov, 64 metrov več kakor betonski lok prej največjega mostu pri Tranebergu na Švedskem. Obok bo vezal zahodno obalo reke z otokom Sandö, kjer vodi dalje cesta po viaduktih in betonskih nosilcih na levo obal reke. Tudi ta del mostu ima svetovni rekord, betonski oporniki stoje 71,5 m narazen.

Ogromni betonski lok so postavili s pomočjo velikega lesenega odra. Ko so obok ulili, so ga premaknili na vodi na sedanje mesto. Leseni obok je terjal 60.000

kub. čevljev lesa, porabili so 70.000 kg žebeljev. Njegova nosilnost znaša 5000 ton. Prevoz velikega in težkega oboka je posredovalo več po 50 m dolgih vlačilcev. Ker je na reki Angermanu ves čas zelo živahen splavarski promet, je morala gradbena tvrdka zgraditi zanje stranski kanal, da je lahko neovirano uporabljala vso rečno strugo zase.

Odprtina pod betonskim obokom meri 40 m, kar zadošča za še večje parnike. Dolžina vsega mosta znaša 1200 m, z delom bodo v dveh letih končali, stroški za most bodo znašali 3,5 milijona švedskih kron.

MED POROKO ARETIRAN

V Rangoonu v Indiji so vstopili policaji v poročevalski urad v trenutku, ko je stal mlad par pred uradnikom. Stražnik je pristopil in napovedal ženinu aretacijo. Navzoči so bili ogorčeni, nevesta je začela krčevito jokati, ko so joža uklenili. Stražniki so pojasnili, da imajo opravka z glasovitim roparjem ki je onkraj reke Rangoona vodil tolovajske čete in povzročil po domačinskih naselbinah že mnogo gorka. Poroka je bila razdrta, nevesta je ostala brez ženina, pa vendar z uteho, da je še pravočasno spoznala past, v katero bi skoro padla.

POMANJKANJE TEKA

Komur ne tekne hrana, je znamenje, da ima v telesu motnje. Želodec je ravnalec teka. Z živčnim organizmom je v neposredni zvezi, zato se človek brez teka slabo počuti. Pri deci se večkrat primeri, ko se vrača iz šole, nima pri kosilu teka.

Zajame dvakrat, trikrat in ne more več. Takšno pomanjkanje apetita je v zvezi z nervoznostjo, ki jo še od šolskega pouka prinese otrok domov. Podobno je z odraslimi, posebno duševnimi delavci, ki se v službi preveč naprezajo, ko je čas jesti, jim pa odpove želodec. Tu je potrebno le, da se človek pred kosilom vleže in odpočije. Živci se pomirijo, želodec razgiba, postanemo lačni. Funkcijo želodca pri tem še okrepimo, če popijemo čašo čaja iz petina in tavtzentrože.

KAZNJENCI V SMOKINGU

V angleški kaznilnici Wormwood Scrub so dovolili kaznjencem, ki se dobro ponašajo, da smejo obleči smoking, kadar gredo k večerji. Anglež sede doma k večerji v smokingu, dame v državni obleki. Da bi kaznjence čimprej vrnil na pravo pot, so vpeljali to novost in pravijo, da jetniki tekmujejo med seboj, kdo bo še deležen take počastitve.

Zaporniki pred sodiščem

Obtožencem in osumljencem, ki prihajajo pred sodni stol v dobi sodnih počitnic, pravijo na sodišču na kratko »zaporniki«, kajti vsi čakajo po večini na razsodbo v zaporih. Med njimi sta prišla tokrat pred sodni stol malega kazenskega senata dva stara in nepoboljšljiva dolgo-prstneža.

ČE TAT NE ZNA KOLESARITI...

Človek, ki ima malo sreče v življenju, je po navadi zadovoljen sam s seboj. Nekaj sreče pa mora imeti tudi tat. Sicer imajo tatovi skoraj vedno velike smole — aretacije, kajhe, žandarji, sodniki, preiskave in znova kajhe, pa naj reče kdo, da niso to same velike nadloge! — ali take smole kakor jo je imel ključavničarski pomočnik Filip Jug iz Gubčeve ulice še kmalu ni imel kak tat. Drugače je Filip imel večkrat opravka s sodiščem, tudi zašili so ga že nekajkrat zaradi tatvin. Odsedel je in letos februarja znova začel. Najprej je ukradel v Mariboru nekemu monterju kolo z aktovko in monterjskim orodjem vred. Srečno je pripeljal z ukradenim kolesom čez most, na Kralja Petra trgu pa je hotela smola, da se je zaletel — mogoče je imel malo treme — v nekega Rudolfa Znidariča. Na kraju nezgode je bil takoj stražnik, ki je hotel Juga legitimirati, vendar pa se je tatu posrečilo odnesti pete. Kmalu pa ga je stražnik izsledil ter ugotovil, da je bilo kolo ukradeno. Zaradi enega samega kolesa ga skoraj niso mogli držati v kajhi. Izpustili so ga, ali Jug je znova ukradel kolo. Vozaril se je z njim, dokler se ni v Dogašah zaletel v neko dekle. Ko so prišli orožniki, je znova zbežal, kolo pa pustil na cesti. Pri razpravi se je zagovaljal, da je kupil prvo kolo od nekega neznanca, da mu je dal celo 20 din naplačila, a tega ni verjel na razpravi nihče, niti on ne.

Ključavničarski pomočnik Filip Jug je dobil za tatvino 1 leto in 6 mesecev strogega zapora, za 3 leta pa je izgubil častne pravice.

Delavca Josipa Vindiša so pripeljali iz zaporov. Tudi on ima na vesti že nesteto tatvin. Tekom nekaj mesecev je ukradel letos pri Sv. Miklavžu dvigalo za vozove, v Smetanovi ulici v Mariboru kolo, v Loki konjsko opremo, v Rošnji še vajeti in potlej znova pri Sv. Miklavžu kolo ter nekaj obleke. Tudi on je dobil

ali kupil vso tisto nakradeno blago od nekega neznanca, za nekaj pa pravi, da si je prislužil. Vendar mu je ušlo pri aretaciji ob priznanju tatvine kolesa nekaj značilnih besed: »Bo pa znova 6 mesecev!«

Josip Vindiš je bil obsojen na 1 leto in 6 mesecev strogega zapora ter na izgubo častnih državljskih pravic za 3 leta.

UBOJ V GRAJENŠČAKU PRED STOLOM PRAVICE

Aprila je prišlo v vinotoču Jakoba Kampla v Grajenščaku do fantovskega pretepa, katerega žrtev je postal mlajši fant Ivan Hrenko. Napadalcu so mu prizadejali po glavi več smrtonosnih poškodb, da je Hrenko kmalu po napadu izdihnil, in sicer zaradi počene lobanje ter otrpljenja možganov.

Preiskava je ugotovila, da so pri pretepu sodelovali krojač Franc Šešerko iz Grajenščaka, posestniški sin Jožef Kolarič iz Grajenščaka, posestniški sin Anton Jakolič iz Krčevin pri Vurbergu ter viničarjev sin Jože Eriavec iz Grajene.

Na dan uboja sta pokojni Hrenko in njegov prijatelj Kokoč popivala v Kamplovem vinotoču, ostali obdolženci pa v bližnjem Jakoličevem vinotoču. Ko so zadnji izvedeli, da je Hrenko pri Kampju, so navalili tja, in Šešerko se je zaletel v Hrenka ter ga začel obdelovati s pestmi. Kokoč je pomagal svojemu prijatelju ter pri tem celo zabodel laže Šešerka in Kolariča, vendar pa so se vrnili pijani fantje še enkrat, dobili Hrenka samega ter ga z ročicami in kamenjem pobili. Šešerko se je pred sodiščem izgovarjal, da je že dalje časa kahal jezo na Hrenka, ker ga je ob neki priliki oklofotal.

Razprava ob času poročanja še ni bila zaključena.

Hrenkovi ubijalci so dobili Šešerko 5 let težke ječe in izgubo pravic za 4 leta, Kolarič 2 leti strogega zapora in izgubo pravic za dve leti, Jakolič 3 leta strogega zapora in Eriavec 3 leta strogega zapora in izgubo pravic za 3 leta.

× Zene pismonoše in konduktarji v Nemčiji. Za Draždanami je uvedlo tudi mesto Dessau žene kot tramvajske sprevodnice, da bi se tako moška delavna moč porabila drugod. Državna pošta v Bremenju je nastavila 50 ženskih pismonoš.

Prodajalna

Aleksandra

čevlji

v Mariboru se nahaja sedaj na Aleksandrovi cesti 13 (Feldin)

MALI OGLASI

GENE MALIM OGLASOM: V malih oglasih stane vsaka beseda 60 din; najmanjša pristojbina za te oglase je din 6. Družbe, preklic, dopisovanje in ženskovinski oglasji din 1. — po besedi. Najmanjši znesek za te oglase je din 10. Debele tiskane besede se računajo dvojno. Oglasni davek se enkratno objavo znaša din 2. Znesek za male oglase se plačuje takoj pri naročilu, oziroma ga se vnositi v oglasni skupaj z naročilom ali pa po poštni poloznici na čekoval račun št. 11.409. Za vse oglese odgovore sledo malih oglasov se mora orložititi znanika za 3 dni.

Razno

KOPALNE OBLEKE

nogavice, perilo, blago za ženske obleke in perilo dobi v novi trgovini in pletilnici »Mara«, Maribor, Koroška c. 26 (nolez tržnice). 6317-1

KVALITETNA VINA

v poljubni izbiri in po zmerni ceni dobiš vedno pri Senici. »Pizenski dvor«. Za dom znaten popust. Če vince dobro ni, mi srce le skvari. 6488-1

TRAJNI KODRI

friziranje, vodna ondulacija, beljenje las, barvanje v želenih tonih po zmernih cenah. Salon Tautz, Maribor. 6385-1

Posesti

NOVO ZIDANO HIŠO

z vrhom prodam. Dobrava 175, pri Mariboru. 6535-2

HIŠA

zelo rentabilna na prometnem kraju zaradi izselitve po ceni naprodaj. Ponudbe na upravo pod »330.000«. 6533-2

Prodaj

NAPRODAJ

2 postelji, 1 omara, 1 nočna omara, 2 vložka za posteljo, 1 miza, 1 umivalnik, skoraj novo, čisto, za din 700.—. — Zg. Radvanje, Hosteleva 1. 6526-4

MARELICE

za marmelado prodajam. Sme tanova ul. 62. 6534-4

Stanovanje

DVO- ALI TRISOBNO STANOVANJE

pri parku se takoj odda. Naslov v upravi lista. 6539-5

DVE STANOVANJI

v Magdalenskem okraju se oddata v najem s 1. avgustom. 2 sobi, predsoba, kuhinja in shramba. Novejša hiša! Vprašati tel. št. 2453. 6523-5

Stanovanje išče

SOBO IN KUHINJO

za 1. avgust iščem. Naslov oddati v pekarni Čebokli. Glavni trg 9. 6531-6

Sobo odda

SOBA

opremljena, se odda dvema gospodoma ali gospodičnima na celo oskrbo ali brez. Vhod strogo separiran. Vprašati Rotovski trg 8, gostilna. 6529-7

Službo dobi

SLUŽKINJO

za kuhinjo ter učenka se sprejmeta takoj. — Gostilna »Lutomer«, Rotovski trg. 6528-9

PRODAJALCA(KO)

kratkega blaga, galanterije in pletenin, sposobnega in agilnega za stalno mesto iščem. Ponudbe s podatki na upravo »Večernika« pod »Veliko poznanstvo«. 6540-9

SLUŽKINJA

ki je večja nekoliko kuhanja, iščem. Vprašati: Kuster, Vojnaška ul. 1. 6524-9

ČEVLIARSKI POMOČNIK dobi stalno zaposlenje. Skritar Viktor, Aleksandrova 26, Maribor. 6534-9

Zgubljeno

OSEBA

ki je našla knjigo pri prvem ribniku je naprošena, da jo odda v upravo »Večernika«. 6527-11

Pozabljena je bila v soboto 15. julija

AKTOVKA

Posten najditelj je naprošen, da jo proti nagradi odda v upravo »Večernika«. 6525-11

Službo išče

DAM 200 DIN

osebi, ki mi priskrbi stalno delo v tekstilni tovarni v Mariboru. Naslov v upravi »Večernika«. 6537-8